

D. Gurňák: Dejepisný atlas. Štáty v premenách storočí

Aleš Nováček

Daniel Gurňák: Dejepisný atlas. Štáty v premenách storočí. Mapa Slovakia, Bratislava 2004, 50 s. ISBN 80-89080-47-2

Nedávno se mi dostalo do rukou poměrně čerstvé dílo slovenské provenience, které by si, dle mého názoru, zasloužilo být představeno i české zainteresované veřejnosti. Tímto dílem mám na mysli dějepisný atlas „Štáty v premenách storočí“, po dlouhé době první slovenský atlas tohoto druhu. Je až zarážející, že publikace není i přes její nutnou metodickou pracnost kolektivním počinem, ale jeho „původcem“ je jediný autor – představitel mladé generace slovenských historických geografů Daniel Gurňák.

Na omezeném rozsahu 111 map rozdělených podle období a geografického prostoru do 47 klíčových témat přehledně ilustruje proměny územní reality od pravěku až po konec 20. století. V systematickém pohledu pravidelně střídá měřítkové rozměry: Slovensko – Evropa (příp. její části s důrazem na Střední Evropu) – ostatní kontinenty – svět. To umožňuje zařazení regionálních dějin do širšího (i globálního) kontextu. Tímto sice kopíruje zaběhnutou koncepční linii již existujících u nás vzniklých atlasů, narozdíl od nich však většinou ponechává ambice znázornění jiných (sociálních, náboženských, hospodářských) než politicko-územních aspektů stranou. O to víc se soustředí na vývoj státních celků, což koneckonců dokládá, že název publikace vpravdě koresponduje s jejím obsahem.

Pro zobrazení dobového stavu i změn užívá široké palety kartografických metod tak, aby konečný výsledek – dějepisná mapa – měl co největší informační a vypovídací hodnotu. Každá mapa je pro lepší orientaci zasazena do podkladu současných politických hranic a základní říční sítě, navíc správně opatřena měřítkem a tematickou legendou. Publikace nepodceňuje ani praktický orientační aparát – obsah, bohatý místní i tematický rejstřík. To vše ve vkusném barevném grafickém provedení (obálku nevyjímaje) odpovídá všem technickým, resp. i estetickým standardům.

I český čtenář (v případě atlasu spíš lépe „uživatel“), byť znalý podobných domácích prací, zde může jistě nalézt několik nových a rozšiřujících informací. Ať už se jedná o poslední dobou u nás poněkud opomíjené slovenské dějiny, nebo namátkově o dosud málo publikované záležitosti typu: hlavní oblasti pracovních táborů na území SSSR (mapa č. 82: „Sovietsky zväz 1922–1940 a stalinský teror“, s. 34).

Dílo je v tomto podání precizní ukázkou jedné z mnoha podob historické geografie. Oboru, který díky svému interdisciplinárnímu charakteru v sobě váže možný progresivní potenciál nepostradatelný na cestě rozvoje vědeckého poznání. Lze se tedy domnívat, že rovněž Slovensko má odted' uspokojivý nový dějepisný atlas, který se může stát – jak píše v předmluvě sám jeho autor (s. 2) – „dobrou pomôckou nielen pri štúdiu histórie, geografie, politológie, ale zároveň aj ľahko dostupným zdrojom informácií potrebných pre pochopenie súčasného vývoja sveta.“